

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ята секція

Р І Ш Е Н Н Я

Справа "Василів проти України" (Заява N 8008/05)

Страсбург, 20 січня 2011 року

Переклад офіційний

Рішення остаточне, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі "Василів проти України"

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Райт Маруст (Rait Maruste), Голова,

Мириана Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиєва (Zdravka Kalaydjieva), судді,

та Стівен Філліпс (Stephen Phillips), заступник Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 14 грудня 2010 року,

вносить таке рішення, що було прийнято в той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (N 8008/05), поданою проти України до Суду 8 лютого 2005 року громадянкою України пані Євдокією Григоріївною Василів (далі - заявниця) відповідно до статті [34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#) (далі - Конвенція).

2. Уряд України (далі - Уряд) представляв його Уповноважений - п. Ю.Зайцев, Міністерство юстиції України.

3. 24 листопада 2009 року Голова п'ятої секції вирішив направити цю заяву Уряду. Відповідно до Протоколу [N 14](#) заява була передана комітету у складі трьох суддів.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася в 1928 році та проживає у м. Стрию, Львівська область.

1. Перше провадження

5. 18 березня 2004 року заявниця звернулася до Стрийського міськрайонного суду Львівської області з позовом до Управління праці та соціального захисту населення в м. Стрию Львівської області та Управління пенсійного фонду України у м. Стрию Львівської області про стягнення не виплаченої щорічної одноразової допомоги та відшкодування шкоди, а також про здійснення перерахунку її пенсії.

6. 23 червня 2004 року Стрийський міськрайонний суд Львівської області відмовив заявниці у задоволенні позовних вимог, визнавши їх необґрунтованими. 12 серпня 2004 року Стрийський міськрайонний суд Львівської області відхилив клопотання заявниці про роз'яснення цього рішення.

7. 4 жовтня 2004 року апеляційний суд Львівської області скасував рішення від 23 червня 2004 року та повернув справу на новий розгляд.

8. 28 жовтня 2004 року сторони оскаржили це рішення в касаційному порядку. Заявниця мала подати вдруге свою касаційну скаргу, оскільки першого разу вона не дотрималась процесуальних вимог.

9. 2 березня 2007 року Верховний Суд України передав справу для розгляду до Вищого адміністративного суду України.

10. 11 лютого 2009 року Вищий адміністративний суд України відхилив касаційні скарги сторін.

11. 1 квітня 2009 року Верховний Суд України відхилив клопотання заявниці про перегляд рішення від 11 лютого 2009 року в порядку виключного провадження.

12. Справа досі знаходиться на розгляді в суді першої інстанції.

13. У ході провадження в судах першої та апеляційної інстанцій відбулось сімнадцять судових засідань. Заявниця двічі доповнювала свої позовні вимоги. Вона подавала клопотання про внесення змін до протоколів судових засідань, ознайомлення з матеріалами справи, витребування додаткових доказів та надання роз'яснення рішення.

2. Друге провадження

14. У жовтні 2004 року заявниця та її дочка звернулись до Стрийського міськрайонного суду Львівської області з позовом про захист честі та гідності до Управління пенсійного фонду України у м. Стрию Львівської області та фізичної особи С.

15. 1 грудня 2004 року Стрийський міськрайонний суд Львівської області залишив позовну заяву без розгляду в зв'язку з тим, що позивачі не обґрунтували позов та не сплатили судові витрати.

16. 28 лютого 2005 року та 10 вересня 2007 року відповідно апеляційний суд Львівської області та апеляційний суд Хмельницької області, діючи як суд касаційної інстанції, залишили без змін рішення від 1 грудня 2004 року.

3. Третє провадження

17. У грудні 2004 року заявниця та дві інші особи звернулись до Личаківського районного суду м. Львова з адміністративною скаргою на дії Львівської обласної державної адміністрації, стверджуючи про неправильне нарахування їхніх пенсій та незаконність вимоги місцевої газопостачальної компанії про сплату боргу.

18. 14 лютого 2005 року Галицький районний суд м. Львова встановив, що ця скарга не підлягала розгляду в порядку адміністративного провадження та мала бути розглянута за нормами цивільного законодавства. Відповідно Галицький районний суд м. Львова залишив скаргу без розгляду.

19. 18 квітня 2005 року та 23 серпня 2006 року апеляційний суд Львівської області та Вищий адміністративний суд відповідно залишили без змін рішення від 14 лютого 2005 року.

20. 24 жовтня 2006 року Верховний Суд України відхилив клопотання про перегляд рішення від 23 серпня 2006 року в порядку виключного провадження.

4. Четверте провадження

21. У квітні 2005 року заявниця та її дочка звернулись до Стрийського міськрайонного суду Львівської області з позовом про захист честі та гідності до Управління пенсійного фонду України у м. Стрию Львівської області та фізичної особи С.

22. 20 травня 2005 року Стрийський міськрайонний суд Львівської області залишив цей позов без розгляду в зв'язку з несплатою позивачами судових витрат.

23. 18 липня 2005 року та 25 жовтня 2007 року відповідно апеляційний суд Львівської області та апеляційний суд Хмельницької області, діючи як суд касаційної інстанції, залишили без змін рішення від 20 травня 2005 року.

ЩОДО ПРАВА

І. СКАРГА НА ТРИВАЛІСТЬ ПРОВАДЖЕННЯ

24. Заявниця скаржилась, що тривалість першого провадження була несумісною з вимогою "розумного строку", що закріплена пунктом 1 статті [6 Конвенції](#), який у відповідній частині передбачає таке:

"Кожен має право на справедливий... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру..."

А. Щодо прийнятності

25. Суд зазначає, що скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті [35 Конвенції](#). Суд також вважає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Відповідно скарга визнається прийнятною.

В. Щодо суті

26. Заявниця скаржилась, що тривалість першого провадження була надмірною.

27. Уряд стверджував, що питання, яке розглядалось національними судами, за суттю було складним, а також ускладнювалось додатковими вимогами заявниці. Також

Уряд стверджував, що заявниця сприяла тривалості провадження шляхом подання клопотань та скарг, які часто не відповідали процесуальним вимогам. Уряд визнавав, що затримки були спричинені перенавантаженням Верховного Суду України. Однак це питання було швидко та ефективно вирішено прийняттям змін до Закону України ["Про судоустрій"](#), що дозволило розглядати апеляційним судам цивільні справи в касаційному порядку.

28. Суд зазначає, що період, який має розглядатись, розпочався 20 березня 2004 року і досі не закінчився. Отже, він триває понад шість з половиною років.

29. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна визначатись у світлі відповідних обставин справи та з огляду на такі критерії: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі "Фрідлендер проти Франції" (Frydlender v. France) [ВП], N 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

30. Повертаючись до цієї справи, Суд зазначає, що це провадження стосувалось визначення права заявниці на пенсію та соціальне забезпечення, її головний дохід. Вони є явно важливими для заявниці та вимагають від судів особливої сумлінності при розгляді справи.

31. Суд зазначає, що значна затримка протягом майже чотирьох років та трьох місяців була спричинена тривалим розглядом касаційної скарги заявниці (див. пункти 8-10, зазначені вище). Стверджуване перенавантаження Верховного Суду України не може бути виправданням, особливо враховуючи предмет даної справи. За даних обставин Суд встановив, що головним чином органи державної влади є відповідальними за надмірну тривалість провадження у цій справі.

32. Суд часто визнавав порушення пункту 1 статті [6 Конвенції](#) у справах, подібних до цієї (див. рішення у справах "Фрідлендер" (Frydlender), зазначене вище, ["Павлюлинець проти України"](#) (Pavlyulynets v. Ukraine), N 70767/01, пп. 49-53, від 6 вересня 2005 року; та ["Ващенко проти України"](#) (Vashchenko v. Ukraine), N 26864/03, п. 50, від 26 червня 2008 року).

33. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, Суд зазначає, що Уряд України не навів жодного факту чи аргументу, здатного переконати Суд дійти іншого висновку в цій справі. З огляду на практику з цього питання, Суд доходить висновку, що тривалість провадження у цій справі була надмірною та не відповідала вимозі "розумного строку".

Відповідно мало місце порушення пункту 1 статті [6 Конвенції](#).

II. СКАРГА НА ВІДСУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ ЮРИДИЧНОГО ЗАХИСТУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

34. Заявниця скаржилась на відсутність ефективних засобів юридичного захисту відносно її скарги щодо тривалості першого провадження. Вона посилалась на статтю [13 Конвенції](#), яка передбачає наступне:

"Кожен, чії права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження".

35. Уряд не надав коментарів щодо цієї скарги.

36. Суд зазначає, що ця скарга пов'язана зі скаргою, розглянутою вище, і тому також має бути визнана прийнятною.

37. Суд нагадує, що стаття [13 Конвенції](#) гарантує ефективний засіб юридичного захисту в національному органі від стверджуваного порушення вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції щодо розгляду справи судом протягом розумного строку (див. рішення у справі "Кудла проти Польщі" (Kudla v. Poland) [ВП], N 30210/96, п. 156, ECHR 2000-XI).

38. З огляду на практику з цього питання, Суд доходить висновку, що у цій справі мало місце порушення статті [13 Конвенції](#) у зв'язку з відсутністю ефективного засобу юридичного захисту відносно скарги заявниці за пунктом 1 статті 6 Конвенції на

тривалість провадження (див. рішення у справі "["Єфіменко проти України"](#)" (Efimenko v. Ukraine), N 55870/00, п. 64, від 18 липня 2006 року).

ІІІ. ІНШІ СКАРГИ

39. Заявниця скаржилась за статтею [6 Конвенції](#) на несправедливість провадження у її справі. Також вона скаржилась за статтями 6 та 13 Конвенції на відсутність доступу до суду в зв'язку з результатом другого, третього та четвертого проваджень. Крім того, заявниця стверджувала, що державні органи порушили її право, гарантоване статтею [1 Першого протоколу](#).

40. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, Суд вважає, що скарги заявниці не виявляють жодних ознак порушень прав і свобод, передбачених [Конвенцією](#) або протоколами до неї.

41. Отже, ця частина скарги має бути відхилена відповідно до пунктів 3 та 4 статті [35 Конвенції](#) як явно необґрунтована.

ІV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ [41 КОНВЕНЦІЇ](#)

42. Стаття [41 Конвенції](#) передбачає:

"Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію".

А. Шкода

43. Заявниця вимагала 36 250,54 грн (1) відшкодування матеріальної шкоди та 20 000 євро - моральної шкоди.

(1) Приблизно 3700 євро.

44. Уряд висловив заперечення щодо цих вимог.

45. Суд не вбачає будь-якого зв'язку між встановленим порушенням та заявленою матеріальною шкодою. Тому Суд відхиляє цю вимогу. З іншого боку, Суд присуджує заявниці 800 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові витрати

46. Також заявниця вимагала 60 грн (2) компенсації судових витрат, понесених в національних судах, та 943 грн (3) компенсації судових витрат, понесених у Суді.

(2) Приблизно 6 євро.

(3) Приблизно 96 євро.

47. Уряд заявив, що лише частина вимог заявниці була підтверджена копіями відповідних документів. Також Уряд стверджував, що решта вимог не стосувалась розгляду справи Судом.

48. Суд зазначає, що заявниця надала відповідні документи, що підтверджували витрати на суму 78 євро, які вона понесла на відправлення кореспонденції до Суду, а також на переклад та копіювання відповідних документів. Відповідно Суд присуджує заявниці компенсацію цих витрат.

С. Пеня

49. Суд вважає за доцільне призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує скарги за пунктом 1 статті [6](#) та статтею [13 Конвенції](#) щодо тривалості першого провадження та відсутності ефективного засобу юридичного захисту прийнятними, а решту скарг у заяві - неприйнятними.

2. Постановляє, що в цій справі мало місце порушення пункту 1 статті [6 Конвенції](#).

3. Постановляє, що в цій справі мало місце порушення статті [13 Конвенції](#).

4. Постановляє, що:

(a) протягом трьох місяців держава-відповідач має сплатити заявниці 800 (вісімсот) євро відшкодування моральної шкоди та 78 (сімдесят вісім) євро компенсації судових витрат, враховуючи будь-який податок, який може бути стягнуто з цих сум, що мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.

5. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено письмово 20 січня 2011 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 [Регламенту Суду](#).

Голова Заступник Секретаря Райт МАРУСТ Стівен ФІЛЛІПС